

คู่มือ การเลี้ยงปลา ในสภาพน้ำเปรี้ยว

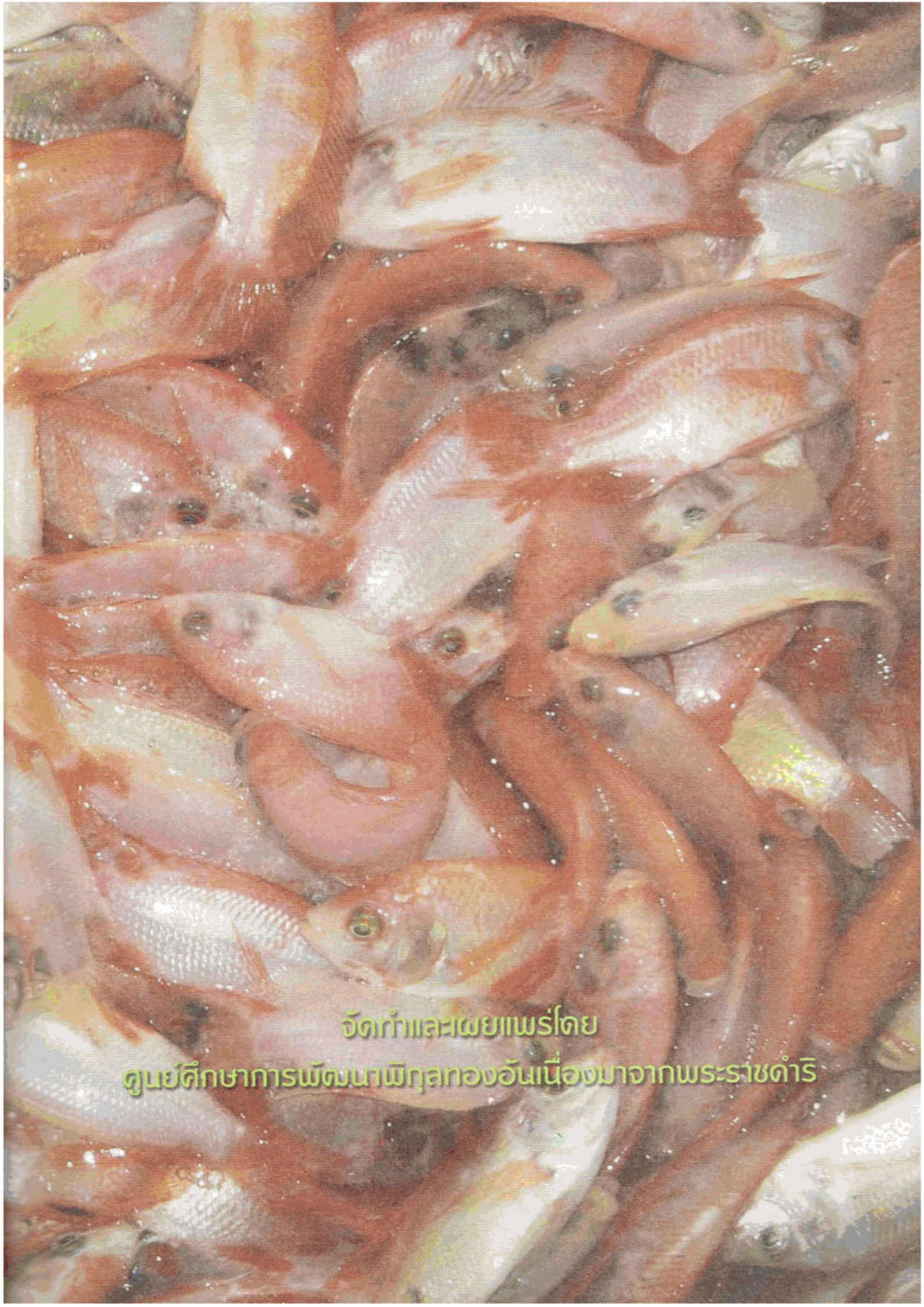

จัดทำและเผยแพร่โดย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สนับสนุนงบประมาณโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จัดทำและเผยแพร่โดย
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำนำ

จังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่เป็นพรุ 300,000 ไร่ ประกอบด้วยพรุขนาดใหญ่ 3 แห่ง คือ พรุโต๊ะแดง พรุบาเจาะ และพรุกาบแดง และพรุขนาดเล็ก เช่น พรุสะปอม พรุปีเหล็ง พรุปลักปลา เป็นต้น พื้นที่พรุมีดินเชิงอินทรีย์ในดินชุดนราธิวาส เป็นพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด ซึ่งเกิดจากตะกอนน้ำกร่อยหรือตะกอนน้ำเค็ม มีสารประกอบซิลไฟด์ในรูปของไฟไรต์ เมื่อดินสัมผัสกับอากาศและอยู่ในสภาพแห้งจะกลายเป็นสารประกอบจาร์ไรไซด์และกรดกำมะถันทำให้เกิดกรดเพิ่มขึ้น ดินจะแปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวทันที เป็นผลทำให้น้ำเปรี้ยว น้ำจะมีลักษณะใสจนเห็นพื้น ค่าความเป็นกรดเป็นด่างหรือค่า pH อยู่ระหว่าง 3 - 4 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำมาก สัตว์น้ำไม่สามารถดำรงชีวิตชีวิตอยู่ได้

การเตรียมการก่อนเลี้ยงสัตว์น้ำ	1
การเตรียมบ่อ	1
ขั้นตอนการเตรียมบ่อ	2
การใส่ปูนขาว	3
การใส่ปุ๋ย	6
อัตราและวิธีการใช้ปุ๋ยในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ	7
การแก้ไขน้ำขุ่น	8
การเตรียมพันธุ์สัตว์น้ำ	9
การเปลี่ยนถ่ายเทน้ำ	10
การเตรียมอุปกรณ์สำหรับจับปลา	11
การเลี้ยงปลานิลในบ่อดิน	12
การจับจำหน่ายและการตลาด	15
ปัญหาและอุปสรรค	16
แนวโน้มการเลี้ยงปลานิลในอนาคต	16
ปลาแรด	18
อาหารของปลาแรด	19
การเลี้ยงปลาตะเพียน	20
ปัญหาและอุปสรรค	23
แนวโน้มของการเลี้ยงปลาตะเพียนขาว	23
การเลี้ยงปลาดุก	24
อาหารและการให้อาหาร	26
ต้นทุนการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ขนาด 400 ตารางเมตร	28
การจับปลา	29

การเตรียมการก่อนเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเตรียมบ่อ

เหตุผลที่จะต้องทำการเตรียมบ่อ

1. เพื่อให้พื้นก้นบ่อปลามีโอกาสได้รับแสงแดดและออกซิเจน ทำให้อินทรีย์วัตถุที่หมักหมมอยู่ในบ่อมีการย่อยสลายตัว
2. เพื่อเพิ่มเนื้อที่ของน้ำในบ่อให้มากขึ้นจากการลอกก้นบ่อ และกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ทำให้ปล่อยปลาได้มากขึ้น
3. เพื่อทำลายและลดปริมาณเชื้อโรคต่าง ๆ ในบ่อปลาให้น้อยลง
4. เพื่อกำจัดพวกศัตรูปลาต่าง ๆ
5. เพื่อง่ายและสะดวกในการปรับปรุงบ่อหรือคันบ่อที่ชำรุด

ขั้นตอนการเตรียมบ่อ

ก่อนที่จะนำสัตว์น้ำมาปล่อยลงเลี้ยงในบ่อ ควรมีการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. หากเป็นบ่อที่ขุดใหม่ ดินมักมีคุณภาพเป็นกรด ควรใช้ปูนขาวโรยให้ทั่วบ่อ ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 10 ตารางเมตร

2. สำหรับบ่อเก่าควรระบายน้ำออกแล้วทำการปรับปรุงบ่อปลา โดยเฉพาะพื้นก้นบ่อให้ลอกเลนที่มีสีดำคล้ำ และมีกลิ่นเหม็นออก บริเวณคันบ่อทำการกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ออกให้หมด

- ใส่ปูนขาวโดยโรยให้ทั่วพื้นบ่อและขอบบ่อ (อัตราการใช้ดูจากวิธีการใช้ปูนขาว)

- ตากบ่อทิ้งไว้ 2 - 3 วัน (พอให้ดินหมาด)

- สูบน้ำเข้าบ่อให้มีระดับน้ำลึกประมาณ 30 - 50 ซม. เพื่อกระตุ้นให้เกิดอาหารธรรมชาติได้เร็วขึ้น

3. ใส่ปุ๋ยคอกโดยกองไว้ที่มุมบ่อบริเวณที่น้ำท่วมถึง (อัตราการใช้ดูจากเรื่องปุ๋ย) ทิ้งไว้ประมาณ 5-7 วัน

4. เมื่อน้ำเริ่มมีสีเขียวเพิ่มมากขึ้น ก็ให้เพิ่มน้ำเข้าบ่อมากขึ้นจนมีระดับลึกประมาณ 1-1.50 เมตร

5. หลังจากนั้นประมาณ 3-5 วัน นำพันธุ์ปลาที่ต้องการปล่อยลงเลี้ยง

การใส่ปูนขาว

เหตุผลที่ต้องใส่ปูนขาวในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

1. ปูนขาวจะช่วยปรับสภาพความเป็นกรด - ด่าง ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม แก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำระหว่าง 6.5 - 8.5 เนื่องจากปูนขาวจะมีสภาพเป็นด่าง เมื่อทำปฏิกิริยากับน้ำและดิน จึงสามารถลดความเป็นกรดของดินหรือสภาพดินเปรี้ยวได้ดี
2. ปูนขาวจะช่วยกำจัดเชื้อโรคและศัตรูปลา เมื่อใส่ในขณะที่น้ำในบ่อมีระดับต่ำที่สุดหรือจวนแห้ง
3. ช่วยลดความขุ่นของน้ำอันเกิดจากสารแขวนลอยโดยทำให้ตกตะกอน
4. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยที่ใส่ในบ่อปลา (การใส่ปุ๋ยในบ่อเลี้ยงปลา ควรใส่หลังจากมีการใส่ปูนขาวเรียบร้อยแล้ว) ทั้งนี้เพราะแคลงก์ตอนพืช จะเจริญเติบโต และแพร่พันธุ์ในน้ำที่มีความเป็นด่างอ่อน
5. ช่วยเร่งปฏิกิริยาการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุในบ่อ ทำให้การใช้ออกซิเจนในบ่อลดน้อยลง
6. เมื่อคุณสมบัติของน้ำมีความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของปลา จะช่วยเพิ่มอัตราการรอดตายของปลา และการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

ประเภทของปูนขาว

ปูนขาวที่มีขายในท้องตลาดทั่วไป โดยปกติจะมีอยู่หลายประเภท เช่น

1. ปูนเผา (CaO)
2. ปูนขาว $\text{Ca}(\text{OH})_2$ หรือเรียกว่าน้ำปูน
3. หินปูน (CaCO_3)
4. ปูนมาร์ล (Marl)

ซึ่งประสิทธิภาพของปูนประเภทต่าง ๆ นี้ เรียงลำดับจากมากมาหาน้อย โดยปูนเผา (CaO) จะมีประสิทธิภาพสูงสุด

อัตราและวิธีการใช้ปุ๋ย ขึ้นอยู่กับประเภทของปุ๋ยที่ใช้ แต่ถ้าคิดเป็นปุ๋ยขาวหรือหินปูนที่มีขายกันทั่วไปมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปริมาณของปุ๋ยที่ใช้ในการแก้ความเป็นกรด - ด่างของบ่อเลี้ยงปลา ขึ้นอยู่กับชนิดของดินและปริมาณความเป็นกรด - ด่างของบ่อซึ่งมีระดับต่าง ๆ กันดังตารางต่อไปนี้ คือ

ตารางแสดงความต้องการปุ๋ยใส่ลงในบ่อดินเพื่อปรับสภาพความเป็นกรด - ด่างให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์น้ำ

ความเป็นกรด-ด่าง ของดิน	ความต้องการปุ๋ยของดิน (กก./ไร่)		
	ดินเหนียว	ดินเหนียวปนทราย	ดินทราย
น้อยกว่า 4.0	640	300	200
4.0 - 4.5	480	200	200
4.5-5.0	400	200	200
5.0-5.5	240	160	160
5.5-6.0	160	80	40
6.0-6.5	80	-	-

2. การใช้ปุ๋ยขาวเพื่อปรับปรุงสภาพน้ำเมื่อเลี้ยงปลาแล้วและสภาพน้ำไม่เหมาะสม เช่น กรณีเกิดโรคปลาใช้ในอัตราประมาณ 50 กก./ไร่

3. เมื่อต้องการปรับปรุงคุณภาพน้ำในบ่อหลังจากจับปลาเก่าแล้ว แต่ไม่ได้ระบายน้ำเก่าทิ้งไป เพราะไม่สามารถหาน้ำใหม่มาเติมเปลี่ยนได้ ควรใช้ในอัตราประมาณ 250 - 300 กก./ไร่

4. การใช้ปุ๋ยขาวในขณะที่มีปลาอยู่ในบ่อ ควรใช้วิธีละลายปุ๋ยขาวในถังน้ำที่ละน้อยแล้วสาดให้ทั่ว ไม่ควรใช้เป็นผงเทลงในน้ำ

การใส่ปุ๋ย

เหตุผลที่ต้องการใส่ปุ๋ยในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

1. การใส่ปุ๋ยในบ่อเลี้ยงปลาที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการใส่ปุ๋ยให้พืชบนบก เพื่อเป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืชในการเจริญเติบโต โดยการใส่ปุ๋ยในบ่อปลาจะเป็นการเพิ่มอาหารธรรมชาติ เช่น แพลงก์ตอนพืชให้เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตปลาให้สูงขึ้น นอกจากนี้ปุ๋ยบางประเภทยังใช้เป็นอาหารปลาได้โดยตรงอีกด้วย

2. การใส่ปุ๋ยจะช่วยปรับสภาพของน้ำ เช่น ความขุ่นใสและความเป็นกรดเป็นด่าง ประเภทของปุ๋ยที่ใช้ โดยทั่วไปมี 4 ประเภท คือ

1) ปุ๋ยคอก ได้แก่ มูลสัตว์ต่าง ๆ เช่น มูลวัว ควาย หมู ไก่ เป็ด เป็นต้น

2) ปุ๋ยพืชสด ได้แก่ ส่วนของพืช ผักและวัชพืชต่าง ๆ ที่มีเยื่อใยน้อยสามารถย่อยสลายได้ง่าย

3) ปุ๋ยหมัก ได้แก่ ปุ๋ยที่เกิดจากการหมักหมมของเศษพืช ผสมกับมูลสัตว์และแบคทีเรียตามกรรมวิธีของการทำปุ๋ยหมัก

4) ปุ๋ยเคมี ได้แก่ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตรต่าง ๆ ที่มีขายในท้องตลาดโดยประกอบด้วยอาหารหลัก คือ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโปแตสเซียม (K)

อัตราและวิธีการใช้ปุ๋ยในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

สำหรับปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยหมัก โดยทั่วไปจะมีการสลายตัวช้า และบางส่วนสามารถเป็นอาหารปลาได้โดยตรง และสามารถหาได้ง่าย ในท้องถิ่น และการใช้ต้องระมัดระวัง หากใส่มากเกินไปจะทำให้น้ำเน่าเสียได้

อัตราการใช้ปุ๋ยประเภทต่าง ๆ

1. ปุ๋ยคอก ควรใช้ในอัตราไม่เกิน 200 - 250 กก./ไร่/เดือน
2. ปุ๋ยพืชสด ควรใช้ในอัตราไม่เกิน 1,200 - 1,500 กก./ไร่
3. ปุ๋ยหมัก ควรใช้ในอัตราไม่เกิน 600 - 700 กก./ไร่

สำหรับปุ๋ยเคมีมีปฏิกิริยาค่อนข้างรวดเร็ว ดังนั้น การใช้ต้องด้วยความระมัดระวังและในปริมาณน้อย โดยอัตราการใช้ไม่ควรเกิน 3 - 5 กก./ไร่/เดือน และควรจะใส่หลังจากได้ใส่ปูนขาวแล้ว

ข้อสังเกตในการใส่ปุ๋ย

เนื่องจากสภาพพื้นที่แตกต่างกัน อัตราการใช้ปุ๋ยจะต้องแตกต่างกันไป ซึ่งถ้าต้องการอัตราส่วนที่แน่ชัดจะต้องทำการวิเคราะห์คุณภาพน้ำและดินก่อน อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตในการใส่ปุ๋ยโดยสังเกตจากสีของน้ำในบ่อ เช่น

- น้ำมีสีน้ำตาลเข้ม แสดงว่าใส่ปุ๋ยคอกมากเกินไปจนเกิดการเน่าสลายตัวอย่างรุนแรง ควรเติมน้ำเพิ่มลงไป
- น้ำมีสีเขียวเข้มมากเกินไป โดยใช้มือจุ่มลงไปใต้น้ำประมาณถึงข้อศอก ถ้ามองไม่เห็นฝ่ามือแสดงว่าน้ำเข้มเกินไป ควรเจือจางโดยการเติมน้ำ แต่ถ้ามองเห็นฝ่ามือในระดับดังกล่าวแสดงว่าน้ำมีระดับหรือปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสม
- หากปรากฏว่าในตอนเช้ามีดีมีปลาลอยหัวขึ้นมา แสดงว่าน้ำมีออกซิเจนไม่พอซึ่งเกิดจากการที่มีแพลงค์ตอนพืชมากเกินไปจะต้องลดหรือเจือจางน้ำ หรือช่วยเพิ่มอากาศ

การแก้ไขน้ำขุ่น

โดยทั่วไปบ่อปลาที่ขุดใหม่มักจะประสบปัญหาน้ำขุ่น เนื่องจากตะกอนดินที่ถูกพัดพามาหรือภายในบ่อปลาเอง น้ำที่มีความขุ่นจะทำให้ปลาเจริญเติบโตช้า เพราะอาหารธรรมชาติมีไม่เพียงพอและในระดับที่ขุ่นมากอาจทำอันตรายต่อปลาโดยตรงได้ โดยตะกอนดินจะไปทำให้ช่องเหงือกอุดตัน การหายใจจึงติดขัด นอกจากนี้ น้ำขุ่นมากจะมีอุณหภูมิที่ผิวน้ำสูงกว่าระดับปกติ การแก้ไขความขุ่นของน้ำอาจทำได้ ดังต่อไปนี้

- ใช้ปุ๋ยพืชสดในอัตราประมาณ 1,200 - 1,500 กก./ไร่/เดือน โดยกองไว้ในบ่อที่ระดับน้ำท่วมถึง การสลายตัวของปุ๋ยพืชสดจะช่วยทำให้เกิดการตกตะกอนขึ้น

- ใช้สารเคมี เช่น สารส้มหรือสารอื่น ๆ แต่วิธีการนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขชั่วคราวเท่านั้น และมักจะมีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำติดตามมา เช่น น้ำมีสภาพเป็นกรดเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

- การใช้ปุ๋ยเคมี เช่น ปุ๋ยซูเปอร์ฟอสเฟตในอัตราประมาณ 3 - 5 กก./ไร่/เดือน โดยใส่ติดต่อกันประมาณ 3 - 4 ครั้ง จะช่วยกระตุ้นให้เกิดแพลงก์ตอนพืชซึ่งจะทำให้สารแขวนลอยจับตัวและตกตะกอนในที่สุด

การเตรียมพันธุ์สัตว์น้ำ

การเลี้ยงปลาที่ดีมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องมีการเตรียมและจัดหาพันธุ์ปลาตามชนิด จำนวน รวมทั้งขนาดที่เหมาะสมต่อสภาพของบ่อเลี้ยงปลาที่ได้เตรียมการไว้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- ควรเป็นปลาที่มีขนาดความยาวตั้งแต่ 3 - 5 ซม.ขึ้นไป และมีขนาดไล่เลี่ยกัน หรือขนาดโตเท่ากัน
- ลูกปลาที่นำมาเลี้ยงควรมีลักษณะแข็งแรง ลำตัวมีรูปร่างปกติ และมีสีสดใส ไม่มีบาดแผลหรือโรคปะปนมา
- ควรจัดหาจากแหล่งที่มีความเชื่อถือได้ในด้านคุณภาพของพันธุ์ปลา เช่น จากสถานีประมงหรือเอกชนที่ได้รับความไว้วางใจ

การเปลี่ยนถ่ายเทน้ำ

บ่อที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำประเภทกินเนื้อ เช่น ปลาดุก มีความจำเป็นจะถ่ายเทเปลี่ยนน้ำ บ่อย ๆ เพราะอาหารที่ให้มีส่วนผสมของโปรตีนสูง เศษเหลือของอาหารที่ตกหล่นหรือจากการขับถ่ายมีแก๊สแอมโมเนียและไนไตรท์สูง ส่วนที่บูดเน่าจากเศษอาหารมีแก๊สไข่เน่า เป็นพิษต่อปลา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องถ่ายและเปลี่ยนน้ำประมาณ ½ บ่อทุก 3 วัน

บ่อที่เลี้ยงปลาประเภทกินพืชและกินแพลงก์ตอนก็ควรเติมน้ำให้ได้ระดับ 1 - 2.50 เมตรอยู่เสมอ และหากสังเกตว่าปลาลอยหัวหรือกินอาหารได้น้อยลงกว่าปกติ ก็ควรถ่ายเทน้ำเปลี่ยนน้ำ หรือปฏิบัติเป็นประจำอย่างน้ำเดือนละ 1-2 ครั้ง

การสังเกตว่าเมื่อใดควรทำการเปลี่ยนน้ำ ให้สังเกตจากสีของน้ำและการลอยหัวของปลาดังที่กล่าวมาแล้ว จะช่วยยืดอายุและระยะเวลาในการถ่ายเทน้ำออกไป

โดยสรุปแล้วการหมุนเวียนหรือระบายน้ำบ่อยครั้งหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนปลาที่ปล่อยลงเลี้ยง ปริมาณอาหารที่ให้ และของเสียที่ปลาขับถ่ายออกมา

ระดับน้ำที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปลา ไม่ควรต่ำกว่า 50 ซม. เพราะอุณหภูมิของน้ำจะสูงมากในตอนกลางวัน โดยปกติบ่อปลาควรจะมีลึกประมาณ 1 - 1.50 เมตร

การเตรียมอุปกรณ์สำหรับจับปลา ปรับปรุงบ่อเลี้ยง

อุปกรณ์ที่ควรมีไว้ในการเลี้ยงปลา คือ

- เครื่องมือระบายน้ำ เช่น เครื่องสูบน้ำ
- อุปกรณ์การจับปลา เช่น อวน ยอ ข่าย แห สวิง เป็นต้น
- เครื่องมือวิเคราะห์คุณภาพน้ำบางประการ (ถ้ามี) เช่น เครื่องมือวัดความเป็นกรด-ด่าง เป็นต้น
- พลาสติกเลน พลาสติกเหนียว เสียม บั้งก็ มีด ฯลฯ

การเลี้ยงปลานิลในบ่อดิน

บ่อเลี้ยงปลานิล การเลี้ยงปลานิลแบบยังชีพ บ่อควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อสะดวกในการจับ เนื้อที่ตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป ใช้เศษอาหารเลี้ยงจากโรงครัว ปุ๋ยคอก อาหารสมทบอื่น ๆ ที่หาได้ง่าย เช่น แหนเปิด สาหร่าย เศษพืชผักต่าง ๆ ปริมาณปลาที่ผลิตได้ก็เพียงพอสำหรับบริโภคในครอบครัวหรือเหลือจำหน่าย

ส่วนการเลี้ยงปลานิลเพื่อการค้าหรือเชิงพานิชย์ควรใช้บ่อขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 0.5 - 3.0 ไร่ ควรจะมีหลายบ่อเพื่อทยอยจับปลาเป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน เพื่อให้ได้เงินสดมาใช้จ่ายเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับค่าอาหารปลา ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

การกำจัดวัชพืชและพันธุ์ไม้น้ำต่าง ๆ เช่น กก หญ้า ผักตบชวาให้หมด โดยนำมากองสุมให้แห้งแล้วนำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักในขณะที่ปล่อยปลาลงเลี้ยง ถ้าในบ่อเก่ามีเลนมากจำเป็นต้องตากเลนขึ้นโดยนำไปเสริมคันดินที่ชำรุด หรือใช้เป็นปุ๋ยแก่พืช ผัก ผลไม้ บริเวณใกล้เคียงพร้อมตกแต่งเชิงลาดและคันดินให้แน่นด้วย

การกำจัดศัตรู ศัตรูของปลานิล ได้แก่ ปลาจำพวกกินเนื้อ เช่น ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาหมอ ปลาดุก นอกจากนี้มีสัตว์จำพวก กบ เขียด งู เป็นต้น ดังนั้นก่อนที่จะปล่อยปลานิลลงเลี้ยงจึงจำเป็นต้องกำจัดศัตรูดังกล่าวเสียก่อน

การใส่ปุ๋ย โดยปกติแล้วอุปนิสัยในการกินอาหารของปลานิลจะกินอาหารจำพวกแพลงก์ตอนพืชและสัตว์ เศษวัสดุเน่าเปื่อยตามพื้นบ่อ แหน สาหร่าย ฯลฯ ดังนั้น ในบ่อเลี้ยงปลาควรให้อาหารธรรมชาติดังกล่าวเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยลงไปเพื่อเป็นธาตุอาหาร ซึ่งพืชน้ำขนาดเล็กจำเป็นต้องใช้กระบวนการสังเคราะห์แสงซึ่งเป็นห่วงโซ่อาหารของแพลงก์ตอนสัตว์

ได้แก่ ไรน้ำ และตัวอ่อนของแมลงต่อไป โดยปุ๋ยที่ใช้ได้แก่ มูลวัว ควาย เป็ด ไก่ เป็นต้น นอกจากปุ๋ยที่ได้จากมูลสัตว์อาจใช้ปุ๋ยหมักจำพวกหญ้าและปุ๋ยพืชสดต่าง ๆ ก็ได้เช่นเดียวกัน

อัตราส่วนการใส่ปุ๋ยคอก ในระยะแรกควรใส่ประมาณ 250 - 300 กก./ไร่/เดือน ส่วนในระยะหลังควรลดเพียงครึ่งหนึ่ง หรือสังเกตจากสีของน้ำในบ่อ ถ้ายังมีสีเขียวอ่อนแสดงว่ามีอาหารธรรมชาติเพียงพอ ถ้าน้ำใสปราศจากอาหารธรรมชาติก็เพิ่มอัตราส่วนให้มากขึ้น และในกรณีที่หาปุ๋ยคอกไม่ได้ก็อาจใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ สูตร 15 : 15 : 15 ใส่ประมาณ 5 กก./ไร่/เดือน ก็ได้วิธีใส่ปุ๋ย ถ้าเป็นปุ๋ยคอกควรตากบ่อให้แห้งเสียก่อน เพราะปุ๋ยสดจะทำให้น้ำมีแก๊สจำพวกแอมโมเนียละลายอยู่ในน้ำมากเป็นอันตรายต่อปลา การใส่ปุ๋ยคอกใช้วิธีหว่านลงไปให้ละลายน้ำทั่ว ๆ บ่อ ส่วนปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยสดนั้นควรกองสุ่มไว้ตามมุมบ่อ 2-3 แห่ง โดยมีไม้ปักล้อมเป็นคอกรอบกองปุ๋ยเพื่อป้องกันมิให้ส่วนที่ยังไม่สลายตัวกระจัดกระจาย

อัตราปล่อยปลาเลี้ยงในบ่อดิน ขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำ อาหารและการจัดการเป็นสำคัญ โดยทั่วไปจะปล่อยลูกปลาขนาด 3 - 5 ซม. ลงเลี้ยงในอัตรา 1 - 3 ตัว/ตารางเมตร หรือ 1,800 - 4,800 ตัว/ไร่

การให้อาหาร การใส่ปุ๋ยเป็นการให้อาหารแก่ปลานิลที่สำคัญมากวิธีหนึ่งเพราะจะได้อาหารธรรมชาติที่มีโปรตีนสูงและราคาถูก แต่เพื่อเป็นการเร่งให้ปลาที่เลี้ยงเจริญเติบโตเร็วขึ้นหรือถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงควรให้อาหารจำพวกคาร์โบไฮเดรตเป็นอาหารสมทบด้วย เช่น รำ ปลายข้าว กากมะพร้าว มันสำปะหลัง หั่นต้มให้สุก และเศษเหลือของอาหารที่มีโปรตีนสูง เช่น การถั่วเหลืองจากโรงทำเต้าหู้ กากถั่วลิสง อาหารผสมซึ่งมีปลาป่น รำข้าว ปลายข้าว มีจำนวนโปรตีนประมาณ 20% เศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน

อาหารประเภทพืชผัก เช่น แหน่เปิด สาหร่าย ผักตบชวา สับให้ละเอียด เป็นต้น อาหารสมทบเหล่านี้ควรเลือกชนิดที่มีราคาถูกและหาได้สะดวก ส่วนปริมาณที่ให้ก็ไม่ควรเกิน 4% ของน้ำหนักปลาที่เลี้ยง หรือจะใช้วิธีสังเกตจากปลาที่ขึ้นมากินอาหารจากจุดที่ให้เป็นประจำ คือ ถ้ายังมีปลานิลออกันอยู่มาก เพื่อรอกินอาหารก็เพิ่มจำนวนอาหารมากขึ้นตามลำดับทุก 1 - 2 สัปดาห์ ในการให้อาหารสมทบมีข้อพึงระวัง คือ ถ้าปลากินไม่หมด อาหารจมลงสู่พื้นบ่อ หรือละลายน้ำมากก็จะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นหลายประการ เช่น เสียค่าใช้จ่ายไปโดยเปล่าประโยชน์ ทำให้น้ำเน่าเสียเป็นอันตรายต่อปลาที่เลี้ยง และหรือต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำเปลี่ยนน้ำบ่อย ๆ เป็นต้น

การจับจำหน่ายและการตลาด

ระยะเวลาการจับจำหน่าย ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับขนาดของปลานิลและความต้องการของตลาด โดยทั่วไปเป็นปลานิลที่ปล่อยลงเลี้ยงในบ่อรุ่นเดียวกันก็จะใช้เวลาประมาณ 1 ปี จึงจะจำหน่าย เพราะปลานิลที่ได้จะมีน้ำหนักประมาณ 2 - 3 ตัวต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นขนาดที่ตลาดต้องการ ส่วนปลานิลที่ปล่อยลงเลี้ยงหลายรุ่นในบ่อเดียวกัน ระยะเวลาการจับจำหน่ายก็ขึ้นอยู่กับราคาปลาและความต้องการของผู้ซื้อ

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลานิล คือ ปัญหาปลาสูญหาย ปัญหาพันธุ์ปลานิลลูกผสม ปัญหาปลานิลราคาต่ำ ปัญหาหน้าท่วม ปัญหาหน้าเสีย ปัญหาปลาไม่โต ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการใช้พื้นที่จำนวนมาก เลี้ยงปลานิล ปัญหาภาษีที่ดินมีอัตราสูง ปัญหาดินเปรี้ยว ปัญหาราคาอาหาร ปลานิลแพง ปัญหาถูกเวนคืนที่ดิน ปัญหาคลองระบายน้ำตื้นเขิน และปัญหาเกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล

นอกจากนี้ปัญหากลิ่นเหม็นโคลนในเนื้อปลานิลยังเป็นอุปสรรคของการส่งออก ซึ่งแก้ไขได้โดยการเปลี่ยนน้ำพร้อมทั้งควบคุมคุณภาพน้ำ และอาหารที่เลี้ยงปลาในช่วงก่อนจับ ประมาณ 3 วัน

แนวโน้มการเลี้ยงปลานิลในอนาคต

ปลานิลเป็นปลาที่ตลาดผู้บริโภคยังมีความต้องการสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากจำนวนประชากรมีอัตราการเจริญเติบโตสูง จึงส่งผลต่อแนวโน้มการเลี้ยงปลาชนิดนี้ให้มีคู่แข่งต่อไปโดยไม่ต้องกังวลปัญหาด้านการตลาดเนื่องจากเป็นปลาที่มีราคาดี ไม่มีอุปสรรคเรื่องโรคระบาด เป็นที่นิยมบริโภคและเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในทั่วทุกภูมิภาค เพราะสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันปลานิลสามารถส่งเป็นสินค้าออกไปสู่ต่างประเทศในลักษณะของปลาแช่เนื้อ ตลาดที่สำคัญ ๆ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี เป็นต้น ดังนั้น การเลี้ยงปลานิลให้มีคุณภาพปราศจากกลิ่นโคลน ย่อมจะส่งผลดีต่อการบริโภค การจำหน่ายและการให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในที่สุด

ปลาแรด

ปลาแรดเป็นปลาจำพวกเดียวกับปลากะตัก และปลาสลิค แต่มีขนาดใหญ่กว่า ปลาแรดมีเนื้อแน่นสีเหลืองอ่อน และรสชาติ จึงเป็นที่นิยมบริโภคทั่วไป อีกทั้งยังเป็นปลาที่มีความทนทานต่อสภาพน้ำเปรี้ยวได้ดี จึงเป็นปลาอีกชนิดที่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดในจังหวัดนราธิวาสให้ความสนใจ

ปลาแรดมีรูปร่างแบน กว้าง ทำให้ดูสั้นและป้อม ปากเล็ก เมื่อยังเล็กอยู่คล้ายปลากะตักหม้อ ต่างกันที่มีจุดที่โคนหางเพียง 1 จุด มีสีดำจางเป็นแถบข้างตัว เมื่อโตมีนอที่หัว ส่วนปลากะตักหม้อมีจุดข้างละ 2 จุด เมื่อโตขึ้นจุดของปลาแรดจะเลือนหายไป

ปลาแรดกินอาหารทุกชนิด ได้แก่ ผักบุ้ง แหน จอก สาหร่าย หญ้าอ่อน หนอน ลูกกุ้งและแมลง จะให้รำ ข้าวสุก กากมะพร้าวเป็นครั้งคราวก็ได้ผลดี

บ่อปลาแรดก็สร้างเช่นเดียวกับบ่อปลาสลิค การวางไข่ของปลาแรดจะสร้างคล้ายกับรังนก จำนวนปลาที่จะปล่อยลงเลี้ยงในบ่อเมื่อยังเล็กก็ใส่จำนวนเท่ากับปลาสลิค แต่เมื่อปลาโตขึ้นควรลดจำนวนลงให้เหลือ 3 ตัว ต่อเนื้อที่ 1 ตารางเมตร

ปลาแรดอายุได้ 1 ปี ก็ใช้เป็นอาหารหรือขายได้

ปลาแรดวางไข่อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แต่จะชุกชุมมากในเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม ไข่แต่ละครั้งมีจำนวนอยู่ในราว 1,000 ฟอง ปลาแรดที่จะสืบพันธุ์ได้อายุ 3 ปี ขนาดประมาณ 11 นิ้ว ปลาแรดตัวผู้มีนอใหญ่และแถบขาวรอบฐานครีบอก

ในการเพาะพันธุ์ปลาแรด ควรปลูกผักหญ้าริมอบ่อ หรือไม้กึ่งহারกตาล ทั้งไว้ให้ ปลาแรดจะทำรังคล้ายรังนกขนาดใหญ่ โดยใช้ผักหรือต้นหญ้าทำรัง ปลาจะวางไข่ในรังที่ทำไว้ บ่อขนาด 50 ตารางเมตรลึก 1.5 เมตร เลี้ยงพ่อแม่ ให้สืบพันธุ์ได้คราวละ 20 ตัว คือ ตัวเมีย 10 ตัว ตัวผู้ 10 ตัว

เมื่อปลาวางไข่แล้ว จะย้ายรังมาฟักไข่ในบ่ออนุบาล หรือถึงทรงกลม สำหรับถนอมไข่ให้แช่น้ำจนหมดค้างจึงนำลูกปลามาใส่ แต่อย่าใส่ลูกปลาหนาแน่น เกินไปนัก เนื่องจากไข่ปลา บางส่วนที่ไม่ฟักเป็นตัวจะทำให้ให้น้ำเน่าและ ลูกปลาอาจตายได้ เมื่อลูกปลาอายุ 3 วัน จึงเริ่มให้อาหารคือ ไข่แดงต้นสุก ละลายน้ำโปรยให้กระจายเป็นเม็ดเล็ก ๆ ให้กิน หรือให้ไรแดง หลังจากลูกปลา มีอายุประมาณ 10 วัน ลำเลียงไปอนุบาลในบ่อดิน

อาหารของลูกปลาแรด ได้แก่ ำข้าวผสมปลาป่น ผัก หญ้า ตะไคร่น้ำไร่น้ำ และตัวปลวก

การเลี้ยงปลาแรดเป็นปลาเนื้อหรือปลาขนาดใหญ่ก็ใช้วิธีการเลี้ยง ในลักษณะเดียวกับเดียวกับปลานิลหรือเลี้ยงร่วมกับปลานิลและปลากินพืช ชนิดอื่น แต่ปลาแรดมีข้อได้เปรียบคือกินอาหารได้ทุกชนิด เช่นเศษผัก เศษหญ้า เศษผลไม้ เป็นต้น

การเลี้ยงปลาตะเพียน

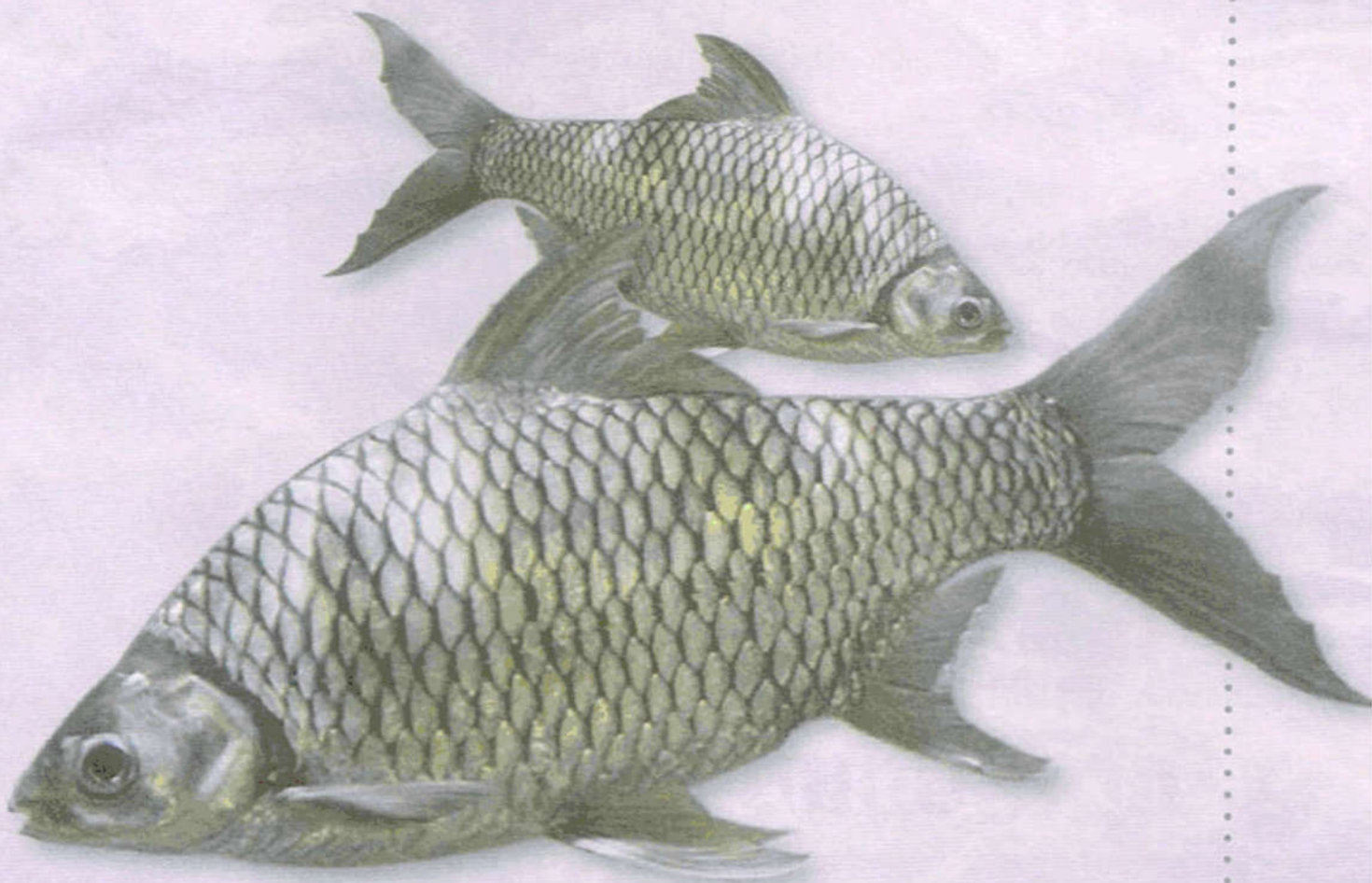
การเลี้ยงปลาตะเพียนในบ่อดิน บ่อที่เหมาะสมมีขนาดเนื้อที่ที่ผิวน้ำมากกว่า 400 ตารางเมตรขึ้นไป ลึกประมาณ 1 - 1.5 เมตร หลังจากเตรียมบ่อดังกล่าวได้มาแล้ว ปล่อยลูกปลาขนาด 1.5 - 2 เซนติเมตร ในอัตรา 3 - 4 ตัว/ตารางเมตร ให้อาหารวันละ 2 เวลา เช้า - เย็น ในอัตรา 3 - 4 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัวปลา รูปแบบบ่อที่ใช้เลี้ยงควรมีการระบายน้ำที่ดี

การเลี้ยงปลาตะเพียนขาวในนาข้าว ควรมีเนื้อที่ประมาณ 10 - 15 ไร่ การดัดแปลงพื้นที่นาให้เป็นนาปลาก็สามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยขุดดินในพื้นที่นารอบ ๆ ถมเสริมคันดินให้สูงขึ้นทำให้มีความแข็งแรงจะทำให้เกิดคูรอบคันดินสามารถเก็บกักน้ำให้ขังอยู่ในพื้นที่นาใช้สำหรับเลี้ยงปลา คูที่ขุดนี้ควรมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร คันดินควรสูงประมาณ 75-100 เซนติเมตร เหลือให้คันดินสูงกว่าระดับน้ำสูงประมาณ 60 เซนติเมตร กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร มุมที่จะเป็นทางระบายน้ำออกจากนาควรเป็นด้านที่ต่ำสุด ถ้าเป็นไปได้ควรขุดหลุมกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร ลึกประมาณ 60-70 เซนติเมตร ไว้เพื่อสะดวกในการจับปลา โดยปลาจะมารวมกันเองในหลุมนี้เมื่อเวลาน้ำลดในฤดูเก็บเกี่ยว ขนาดของปลาที่ปล่อยใช้ขนาด 3 - 5 เซนติเมตร ขึ้นไป ปล่อยอัตรา 400 - 600 ตัว/ไร่ การใส่ปุ๋ยและการให้อาหารจะใช้น้อยกว่าการเลี้ยงแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ให้อาหารเพียงวันละครึ่ง การปล่อยปลาจะปล่อยหลังจากดำกล้าประมาณ 7 วัน ปล่อยน้ำเข้านาให้สูงประมาณ 1 ฟุต ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาประมาณ 3 - 4 เดือน ซึ่งจะพอดีกับข้าวสุก ปลาที่จะโตมีขนาดพอที่จะนำไปจำหน่ายตามท้องตลาดได้

การเลี้ยงปลาตะเพียนขาวสามารถเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นได้ เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ภายในบ่อให้ได้เต็มที่ ปลาแต่ละชนิดที่ปล่อยลงเลี้ยงร่วมกันจะต้องโตได้ขนาดตลาดในเวลาพร้อมกันเพื่อสะดวกในการเก็บเกี่ยว

ผลผลิตปลาที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปลาตะเพียนขาวจะต้องไม่มีนิสัยที่ชอบทำร้ายปลาชนิดอื่นและไม่ควรเป็นพวกปลากินเนื้อ

ปลาที่จะเลี้ยงจนโตได้ขนาดตามที่ต้องการ นอกจากใช้อาหารธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในบ่อผู้เลี้ยงจำเป็นต้องให้อาหารสมทบเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเร่งให้ปลา มีอัตราการเจริญเติบโตเร็วขึ้น อาหารสมทบบดงั่ว ได้แก่ แหนเป็ด สาหร่าย และไข่น้ำ เศษผักต่าง ๆ โดยวิธีต้มให้เปื่อยผสมกับรำหรือปลายข้าวที่ต้มสุก กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง ไข่แขวนหรือใส่กระบะไม้ไว้ในบ่อ ส่วนอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ หรือสัตว์ที่มีชีวิต เช่น ตัวไหม ปลวก ไล่เดือน หนอน มด ฯลฯ ใช้โปรยให้กิน พวกเครื่องในสัตว์ต่าง ๆ ใช้บดผสมคลุกเคล้ากับรำและปลายข้าวซึ่งต้มสุกแล้ว นำไปใส่ไว้ในกระบะไม้ในบ่อ

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาทั่วไปที่มักจะพบ ได้แก่ ปลาไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะไม่ได้ถ่ายเทน้ำเป็นประจำจึงทำให้เกิดเห็บปลาและหนอนสมออันเป็นพยาธิของปลาหรือโรคจากแบคทีเรีย ซึ่งเกิดจากการเลี้ยงปลาแน่นเกินไป

ศัตรูของปลาตะเพียนขาว ได้แก่ ปลาชะโด ปลาดุก กบ เขียด งูกินปลา และนก ฯลฯ

ปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่ง คือ การลักขโมยซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง เช่น ใช้ตาข่าย แห กระชัง ลอบ ทำให้ผู้เลี้ยงปลาประสบการขาดทุนมาหลายรายแล้ว

แนวโน้มของการเลี้ยงปลาตะเพียนขาว

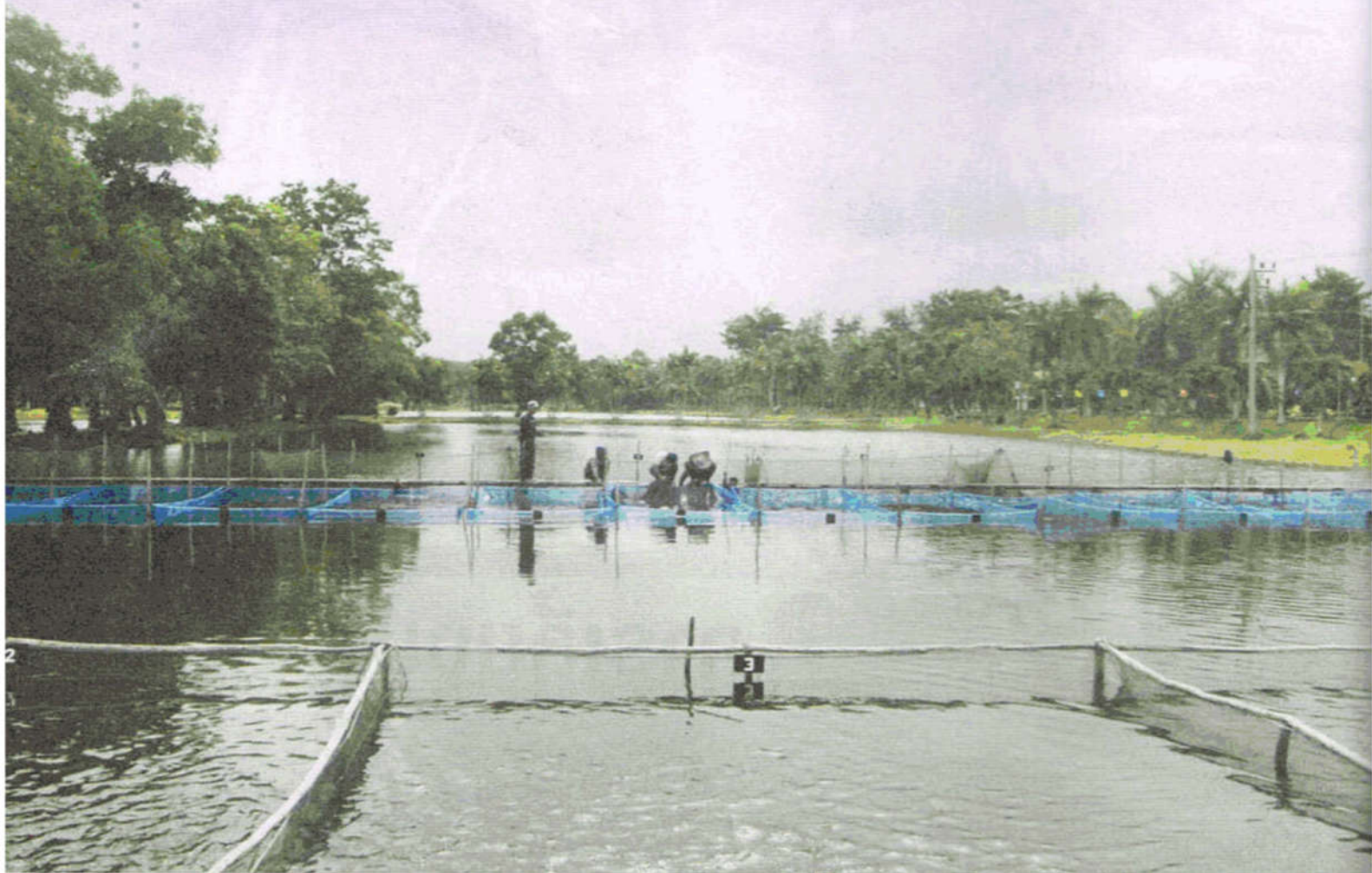
ปลาตะเพียนขาวเป็นปลาพื้นบ้านของคนไทย ประชาชนนิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย เป็นปลาที่เลี้ยงง่ายเจริญเติบโตเป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับต้นทุนการผลิตก็ไม่สูงมาก ดังนั้น การเลี้ยงปลาชนิดนี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่ง

การเลี้ยงปลาตุก

การเตรียมบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตก แตกต่างจากการเตรียมบ่อเลี้ยงปลาชนิดอื่น ทั้งนี้เนื่องจากปลาดุกมีนิสัยชอบหนีออกจากบ่อเลี้ยง โดยเฉพาะขณะที่ฝนตกน้ำไหลลงไปใบบ่อ ปลาจะว่ายทวนน้ำออกไป ฉะนั้นการเตรียมบ่อควรจะได้หาทางป้องกันไว้ด้วย โดยทั่วๆ ไป ผู้เลี้ยงปลาดุกมักนิยมล้อมขอบบ่อด้วยรั้วไม้รวกหรือเฟือก ซึ่งมีความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร หรืออาจใช้ต้นหมากทาบบนกับขอบบ่อโดยรอบสำหรับผู้ที่มีบ่ออยู่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น คลอง คู ควรพิจารณากรุภายในบ่อด้วยไม้ เพื่อป้องกันไม่ให้ปลาเจาะขอนหนีไปได้

อัตราการปล่อยปลาลงเลี้ยง ในเนื้อที่ 1 ตารางเมตร ควรปล่อยปลาที่มีขนาดความยาว 5 - 7 เซนติเมตร ประมาณ 60 ตัว ถ้าปลาขนาดเล็กกว่านี้ ควรปล่อยประมาณตารางเมตรละ 70 ตัว สำหรับบ่อที่มีการถ่ายน้ำได้สะดวก จะเพิ่มจำนวนปลาให้มากกว่านี้เล็กน้อยก็ได้ แต่ไม่ควรปล่อยให้มากเกินไป จนแน่นจะทำให้ปลาเติบโตช้า และทำอันตรายกันเอง

อาหารและการให้อาหาร

อาหารลูกปลา ลูกปลาซึ่งมีถุงไข่แดงยุบหมดแล้ว ควรจะให้อาหารจำพวกไรน้ำต่อไปประมาณ 5 - 7 วัน ในเวลาเช้าและเย็น ต่อจากนั้นก็ให้อาหารจำพวกเนื้อสัตว์ ได้แก่

1. อาหารจำพวกแมลง เช่น ปลวก ลูกน้ำ ไรน้ำ ฯลฯ
2. เนื้อสัตว์ เช่น เศษเนื้อวัว ควาย ปลา ไส้เป็ด ไส้ไก่ เลือด และเครื่องใน ฯลฯ

อาหารจำพวกเนื้อสัตว์เหล่านี้จะต้องนำมาสับจนละเอียด แต่สำหรับเนื้อปลานั้น ควรใช้ต้มทั้งตัวให้สุกเสียก่อน แล้วจึงให้ลูกปลากิน ระวังอย่าให้อาหารมากจนเกินขนาดจะทำให้ปลาตายได้ เนื่องจากอาหารย่อยไม่ทัน อาหารที่เหลือก็จะทำให้น้ำเสียได้ง่าย นอกจากอาหารจำพวกเนื้อแล้ว อาหารจำพวกพืช เช่น กากถั่ว รำต้ม กากมัน ก็นิยมให้เป็นอาหารสมทบ

การให้อาหารลูกปลา ควรให้วันละประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักรวมของปลาที่เลี้ยงทั้งหมด แต่ควรสังเกตดูว่าอาหารที่ให้จะเหลือมากน้อยเพียงใด ถ้าเหลือมากควรลดปริมาณอาหารลงบ้าง การให้อาหารแต่ละครั้ง ควรให้ในปริมาณที่ปลาจะกินได้หมดในช่วงเวลาที่ไม่มากนัก

อาหารปลาใหญ่ ปลาดุกเป็นปลาที่กินอาหารได้ทั้งเนื้อและผัก ซึ่งพอจะแบ่งได้ดังนี้

1. อาหารจำพวกเนื้อ ได้แก่ เนื้อปลา เนื้อสัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามแต่จะหาได้หรือเครื่องใน เช่น เครื่องในของโค ไก่ ตลอดจนเลือดสัตว์และพวกแมลง เช่น ปลวก หนอน ตัวไหม และไส้เดือน ฯลฯ

2. อาหารจำพวกพืชผัก ได้แก่ รำข้าว ปลายข้าว กากถั่ว กากมัน แป้ง ข้าวโพด แป้งมัน และผักต่าง ๆ

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ปลาดุกชอบกินอาหารประเภทเนื้อสัตว์มากกว่าอาหารประเภทพืชและประเภทแป้ง แต่การให้อาหารประเภทเนื้อสัตว์เพียงอย่างเดียวจะทำให้ปลาเจริญเติบโตไม่ได้สัดส่วน เช่น อาจทำให้ตัวอ้วนสั้นมีไขมันมากเกินไป ดังนั้นเพื่อจะให้ปลาเจริญเติบโตได้สัดส่วนและมีน้ำหนักดีควรจะให้อาหารประเภทเนื้อ ในอัตรา 30 - 50 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารประเภทพืชและแป้ง

บริเวณที่ให้อาหารในแต่ละครั้งควรจะมีมากกว่า 1 แห่ง และควรให้เป็นเวลาเพื่อฝึกให้ปลารู้เวลาและกินอาหารได้ทั่วถึงกัน ไม่เป็นการแออัดและแย่งอาหารทำร้ายกันเอง ปริมาณของอาหารควรให้ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักของปลาทั้งหมดที่ปล่อยเลี้ยงในบ่อ

ต้นทุนการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ขนาด 400 ตารางเมตร

รายการ	ปลาดุก	ปลานิล	ปลาแรด	ปลา ตะเพียน
1. ค่าลงทุน				
วัสดุปรับปรุงบ่อ (ปูนขาว เกลือ ยา)	500	500	500	500
2. ค่าทุนผันแปร				
- ค่าพันธุ์ปลา	6,000	1,200	4,000	320
- ค่าอาหารปลา	90,000	12,000	12,800	19,200
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1,000	500	500	500
- ค่าดูแลรักษา	1,000	500	500	500
3. รายได้				
- ผลผลิตที่ได้รับ (กก.)	2,709	600	1,024	1,066
- ราคาผลผลิต (บาท/กก.)	50	40	50	30
จำหน่ายปลาเป็นเงิน	135,000	24,000	51,200	32,000
4. กำไรสุทธิ	36,500	9,300	32,900	10,980

การจับปลา

ปลาดุกที่นิยมซื้อขายกันในท้องตลาดนั้นเป็นขนาดพองามประมาณ 3 - 5 ตัวต่อ 1 กิโลกรัมปลาดุกขนาดดังกล่าวนี้ มีอายุประมาณ 6 - 8 เดือน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของพันธุ์ปลาดุกที่ผู้เลี้ยงเริ่มปล่อยรวมทั้งปริมาณและประเภทของอาหารที่ให้ด้วยฤดูและระยะเวลาที่ควรจับปลาดุกส่งจำหน่ายยังตลาดนั้น ควรจะพิจารณาจับจำหน่ายในฤดูที่ปลาขาดแคลนซึ่งจะทำให้ขายปลาได้ราคาดี

คัดลอกและเรียบเรียงมาจากหนังสือ

- คู่มือประชาชน. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ปลาที่เพาะเลี้ยงง่าย . กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- การเลือกสถานที่และชุดบ่อเลี้ยงปลา.

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(นายการุณ อุไรประสิทธิ์ สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครราชสีมา)

ที่ปรึกษา

นางสายหยุด เพ็ชรสุข
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ฯ

นายนพดล ภูพานิช
ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด

คณะผู้จัดทำ

นายสันติชัย รังสิยาภิรมย์
นายสมาน ปือราเฮง
นายกิตติภพ จันทระประวัติ
นางสาวพรทิพย์ เลื่อนแป้น
นางสาวขอปี๊ยะ หัดเล้าะ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

โทรศัพท์ 0-7363-1033 , 0-7363-1038

โทรสาร 0-7363-1034

E-mail : cpt_1@ldd.go.th

website : www.pikunthong.com